

PATVIRTINTA

Alytaus „Sakalėlio“ pradinės mokyklos
direktoriaus 2017 m. rugsėjo 1 d.
įsakymu Nr. V-75

*Nauja redakcija nuo 2020-05-04
(Alytaus „Sakalėlio“ pradinės mokyklos
direktoriaus 2020-05-04 įsakymas Nr. V-23)*

**SMURTO, PATYČIŲ PREVENCIJOS, INTERVENCIJOS, POSTVENCIJOS IR
STEBĖSENOS VYKDYMO ALYTAUS „SAKALĖLIO“ PRADINĖJE MOKYKLOJE
TVARKOS APRAŠAS**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto, patyčių prevencijos, intervencijos, postvencijos ir stebėsenos vykdymo Alytaus „Sakalėlio“ pradinėje mokykloje tvarkos aprašo (toliau – aprašas) paskirtis – sukurti saugią, mokinio asmenybei augti, bręsti ir ugdytis palankią aplinką mokykloje, kurioje mokiniai jaučiasi gerbiami, priimti, saugūs, jų nuomonė ir siūlymai yra išklausomi, vertinami. Psichologinė ugdytinių savijauta ir saugumas mokykloje susiję su emocine mokinių, klasės, dalykų, pailgintos grupės mokytojų, socialinio pedagogo, logopedo-spec. pedagogo, psichologo, mokinių tėvų (globėjų), kitų mokyklos darbuotojų (ne pedagogų) (toliau – mokyklos bendruomenė) gerove, jų tarpusavio santykiais, reagavimu į patyčias ir smurtą mokykloje ir už jos ribų bei virtualioje erdvėje.

2. Aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Smurto prevencijos mokykloje įgyvendinimo rekomendacijomis, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, kitais teisės aktais.

3. Aprašas nustato smurto, patyčių prevencijos, intervencijos, postvencijos, stebėsenos vykdymą ir saugios aplinkos Alytaus „Sakalėlio“ pradinėje mokykloje (toliau – mokykla) sistemą.

4. Smurto, patyčių prevencijos, intervencijos, postvencijos, stebėsenos vykdymą ir saugios aplinkos mokykloje sistemą sudaro:

4.1. mokyklos vidaus veiklos dokumentai (mokymo sutartys, mokinių elgesio taisyklės, darbo tvarkos taisyklės, pareigybių aprašymai ir kt.);

4.2. mokyklos bendruomenės dalyvavimas prevencinėje veikloje, prevencinių programų įgyvendinimas ir atsakomybė;

4.3. mokyklos bendruomenės (socialinių, emocinių kompetencijų ugdymas (formalus ir neformalus švietimas ir kt. veiklos), pozityvių vertybių formavimas, saugios ugdymo(si) aplinkos ir pozityvaus mikroklimato kūrimas (mokyklos susitarimai, vertybės, nuostatos, pagalba, elgesio normos ir kt.);

4.4. tėvų (globėjų) įtraukimas/įsitraukimas į smurto, patyčių prevencijos, intervencijos, postvencijos, stebėsenos procesus, susitarimus, atsakomybės už vaiko elgesį stiprinimas.

5. Apraše vartojamos sąvokos:

5.1. **smurtas** – veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, psichologinę, materialinę ar neturtinę žalą (Priedas Nr. 1). Smurto rūšys:

5.1.1. **fizinis smurtas** – tai faktinę ar potencialią fizinę žalą sukeliantys veiksmai, sąveikos tų asmenų, kurie yra atsakingi už vaiką, turi jo pasitikėjimą ar santykinę valdžią ir kontrolę;

5.1.2. **seksualinis smurtas** – tai vaikų ir paauglių įtraukimas į seksualinę veiklą, kuriai jie nėra pakankamai subrendę, kurią nepilnai suvokia, į kurią nesugeba tinkamai reaguoti, kuri pažeidžia socialinius tabu ir kuria tvirkintojas siekia patenkinti savo seksualinius poreikius ar gauti su šia sritimi susijusį pelną;

5.1.3. **emocinis smurtas** – tai judėjimo laisvę apribojantys veiksmai, nuvertinimo, menkinimo, žeminimo, šmeižto, grasinimo, gąsdinimo, atskyrimo, kvailinimo ir/ar kitokie ne fizinio kontakto priešiški elgsenos modeliai, sukeliantys ar sudarantys sąlygas sukelti žalą vaiko fizinei, emocinei, psichinei, dvasinei, moralinei ar socialinei sveikatai ir vystymuisi. Šie veiksmai yra sąmoningai atliekami asmens, turinčio tiesioginę valdžią, galią vaiko atžvilgiu ar vaiko pasitikėjimą;

5.2. **patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui;

5.3. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

5.3.1. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

5.3.2. **fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

5.3.3. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

5.3.4. **elektroninės patyčios**: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, kitų asmenų asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, skaitmeninės tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.;

5.3.5. **patyčios kibernetinėje erdvėje**: patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijoms ir/ar informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti tą asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui;

5.4. **patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, iš kurio yra tyčiojama;

5.5. **besityčiojantysis/skriaudėjas** – mokinys ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

5.6. **patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar aptarnaujančio personalo darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys(-iai), mokyklos darbuotojas(-ai);

5.7. **patyčių stebėtojas** – matantis ar žinantis apie patyčias;

5.8. **prevencija (plačiąja prasme)** – tai priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksmus. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba galimų problemų nustatymą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą;

5.8.1. Prevencija skirstoma į universaliąją, atrankinę ir tikslinę. Mokykloje vadovaujama holistiniu požiūriu ir į mokyklos veiklą integruojamos visų trijų lygmenų prevencijos priemonės:

5.8.1.1. **universaliosios** prevencijos priemonės nukreiptos į visus mokyklos mokinius. Jomis siekiama išvengti problemos (pvz., smurto, patyčių ar kt.) atsiradimo ir mažinti egzistuojančių problemų mastą. Universalioji prevencija apima: vaikų socialinių ir emocinių įgūdžių ugdymą(si), tinkamo elgesio modeliavimą, specialių strategijų, kaip atpažinti ir elgtis pastebėjus patyčias, taikymą, tėvų (globėjų) į(si)traukimą. Universaliosios prevencijos priemonės yra paveikios maždaug 80–85 proc. mokinių;

5.8.1.2. **atrankinės** prevencijos priemonės nukreiptos į rizikingai elgtis linkusius mokinius, t. y. tuos, kurie linkę įsitraukti į patyčias arba yra rizika, kad patirs patyčias, kurie kartais elgiasi agresyviai, sunkiai kontroliuoja impulsus. Ugdant jų socialines ir emocines kompetencijas pasitelkiamos papildomos priemonės: tam skirtos pykčio/agresijos valdymo, impulsų kontrolės, streso valdymo programos, socialinių, problemų sprendimo įgūdžių ugdymas, teikiama švietimo pagalba. Atrankinė prevencija reikalinga maždaug 10–15 proc. mokinių ir padeda spręsti emocines, elgesio ir/ar mokymo(si) problemas;

5.8.1.3. **tikslinės** prevencijos priemonės nukreiptos į mokinius, kurie elgiasi agresyviai, tyčiojasi iš kitų arba patys patiria patyčias. Dažnai tai yra vaikai, kuriems nustatyta psichikos, elgesio

ir/ar emocijų sutrikimų, kurie dėl įvairių priežasčių (biologinių, šeimos disfunkcijų, patirtos prievartos ar kt.) elgiasi agresyviai, priešišškai, linkę žaloti save, turi suicidinių minčių, kelia grėsmę sau arba kitiems. Jiems teikiama intensyvi mokyklos arba kitų specialistų pagalba. Tikslinė prevencija reikalinga maždaug 5 proc. mokinių;

5.9. **intervencija** – mokyklos vadovo, pavaduotojų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų mokyklos darbuotojų (toliau – mokyklos darbuotojai) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visumą;

5.10. **patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – patyčių situacijos mokykloje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas;

5.11. **asmens duomenys** – bet kokia informacija apie fizinį asmenį, kurio tapatybė nustatyta arba kurio tapatybę galima nustatyti (duomenų subjektas); fizinis asmuo, kurio tapatybę galima nustatyti, yra asmuo, kurio tapatybę tiesiogiai arba netiesiogiai galima nustatyti, visų pirma pagal identifikatorių, kaip antai vardą ir pavardę, asmens identifikavimo numerį, buvimo vietos duomenis ir interneto identifikatorių arba pagal vieną ar kelis to fizinio asmens fizinės, fiziologinės, genetinės, psichinės, ekonominės, kultūrinės ar socialinės tapatybės požymius.

5.12. **nuotolinis ugdymo procesas/ mokymas(is)** – tai mokymo(si) būdas, kai besimokantysis nepalaiko betarpiško kontakto su mokytoju, kai mokantysis (ar mokomąją medžiagą pateikiantysis) yra kitoje vietoje nei ją gaunantis besimokantysis, jie yra atskirti erdvėje ir/ar laike, o jų sąveika vyksta netiesiogiai per sinchroninę ar asinchroninę komunikaciją. Mokantis nuotoliniu būdu bendraujama ir bendradarbiaujama informacinių komunikacinių technologinių priemonių pagalba virtualioje mokymo(si) aplinkoje;

5.13. **skaitmeninių technologijų administratorius (IKT koordinatorius)** – direktoriaus įsakymu paskirtas mokyklos darbuotojas, atsakingas už mokyklos bendruomenės konsultavimą technologijų naudojimo, prisijungimo ir darbo virtualioje mokymo(si) aplinkoje klausimais, pagal poreikį teikiantis informaciją ir rekomendacijas apie grėsmes bei saugų elgesį virtualioje erdvėje;

5.14. kitos Apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos teisės aktuose.

II. SMURTO, PATYČIŲ PREVENCIJOS, INTERVENCIJOS, POSTVENCIJOS IR STEBĖSENOS VYKDYMO PRINCIPAI

6. Smurto, patyčių prevencija, intervencija, postvencija ir stebėseną vykdoma vadovaujantis šiais principais:

6.1. į patyčias, smurtą būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

6.2. mokyklos darbuotojai, pastebėję ar sužinoję apie patyčias, smurtą, turi reaguoti ir jas stabdyti;

6.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias, smurtą, amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias, smurtą amžiaus ir pareigų;

6.4. visi mokyklos bendruomenės nariai turi būti supažindinti su mokyklos patyčių, prevencijos, intervencijos, postvencijos ir stebėsenos vykdymo tvarka.

III. MOKYKLOS VIDAUS VEIKLOS DOKUMENTAI

7. Mokyklos vidaus veiklos dokumentai:

7.1. nuostatai;

7.2. strateginis planas;

7.3. ugdymo planas;

7.4. veiklos programa;

7.5. tvarkos ir aprašai;

- 7.6. mokymo sutartys;
- 7.7. mokinių elgesio taisyklės;
- 7.8. darbo tvarkos taisyklės;
- 7.9. pareigybių aprašymai;
- 7.10. pedagogo etikos normos;
- 7.11. rekomendacijos ir instrukcijos;
- 7.12. kiti susitarimai.

IV. REAGAVIMO Į SMURTĄ IR PATYČIAS MOKYKLOJE TVARKA

- 8. Reagavimo į smurtą ir patyčias mokykloje tvarką sudaro:
 - 8.1. mokyklos bendruomenės dalyvavimas prevencinėje veikloje;
 - 8.2. smurto, patyčių stebėseną, prevenciją, intervenciją ir postvenciją;
 - 8.3. prevencinių programų įgyvendinimas;
 - 8.4. mokyklos bendruomenės į(si)traukimas ir atsakomybė.
- 9. Smurto, patyčių prevencija, intervencija, postvencija ir stebėseną yra svarbi mokyklos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi mokyklos direktorius, mokyklos Vaiko gerovės komisijos (toliau – VGK) nariai ir kiti mokyklos darbuotojai.

10. Mokyklos VGK:

- 10.1. inicijuoja anoniminę bendruomenės narių apklausą ir apibendrina jos rezultatus;
- 10.2. surenka apibendrintus duomenis apie mokykloje fiksuotus pranešimus apie patyčias, smurtą ir atlieka jų analizę;
- 10.3. aptaria turimą informaciją, svarsto smurto, patyčių prevencijos, intervencijos, postvencijos priemonių taikymo plano turinį VGK posėdyje;
- 10.4. parengia stebėsenos rezultatais paremtą mokyklos smurto, patyčių prevencijos, intervencijos, postvencijos priemonių planą, kurį tvirtina mokyklos direktorius suderinęs su Pedagogų/Mokyklos tarybomis;
- 10.5. kiekvienais mokslo metais iki birželio 15 d. pristato Pedagogų/Mokyklos taryboms smurto, patyčių prevencijos, intervencijos, postvencijos priemonių plano įgyvendinimo ataskaitą;
- 10.6. teikia siūlymus smurto, patyčių prevencijos, intervencijos, postvencijos ir stebėsenos veiklos tobulinimui;
- 10.7. atlieka kitus mokyklos patyčių prevencijos, intervencijos, postvencijos vykdymo tvarkoje numatytus veiksmus.

11. Klasės, dalykų, neformaliojo švietimo, pailgintos grupės mokytojai, socialinis pedagogas, logopedas-spec. pedagogas, psichologas (toliau – pedagoginiai darbuotojai):

- 11.1. kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurtą, patyčias, mokinių saugumą, tarpusavio santykius, problemas, mokyklos mikroklimatą, psichoaktyvių medžiagų vartojimą, seksualinę prievartą bei informuoja VKG narius, koordinuojančius vykdymo tvarką, apie prevencijos, intervencijos, postvencijos ir stebėsenos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu, patyčiomis;
- 11.2. užtikrina, kad mokinių aplinkoje, kur gali atsirasti smurtas, patyčios, būtų bent vienas mokyklos darbuotojas;
- 11.3. diskutuoja apie pozityvius tarpusavio santykius ir konstruktyvius konfliktų sprendimo būdus;
- 11.4. aptaria patyčių reiškinių (kas tai yra, kodėl patyčios vyksta, kaip jaučiasi vaikai, iš kurių yra tyčiojamasi, mokinių stebėtojų vaidmenį ir galimą elgesį patyčių metu), nagrinėja problemas grupėje ir individualiai, siekiant mokinio teigiamų nuostatų ir asmenybės vertybių formavimo;
- 11.5. skatina bendradarbiavimą tarp mokinių (užduotys porose, grupėse, komandose ir kt.);
- 11.6. organizuoja socialinių įgūdžių užsiėmimus, pamokas, kitas veiklas;
- 11.7. pastebi ir paskatina tinkamą, draugišką mokinių elgesį;
- 11.8. pagiria mokinį(ius), kuris(ie) užstoja skriaudžiamą(-us) mokinį(-ius), išdrišta ir sustabdo skriaudėją(us), kreipiasi pagalbos sau ar praneša apie atvejus, kai tyčiojamasi iš kitų mokinių;

- 11.9. išaiškina, kuo skiriasi skundikas nuo informuojančiojo apie patyčias;
- 11.10. efektyviais būdais skatina mokinių, mokytojų ir tėvų (globėjų) bendravimą ir bendradarbiavimą;
- 11.11. nuosekliai fiksuoja, vertina mokinių pozityvų ar destruktivų elgesį;
- 11.12. gali įrengti mokyklos, klasės „problemų dėžutę“ (ar pan.), kad bet kuris mokinys galėtų konfidencialiai pranešti apie problemas, rūpesčius;
- 11.13. siūlo įvairią patrauklią užklausinę veiklą;
- 11.14. moko mokinius apsiginti žodžiu ar veiksmais, jei tai būtina;
- 11.15. informuoja (telefonas, el. paštas, Eduka dienynas, individualūs pokalbiai) smurtaujančio(-ių) ar besityčiojančio(-ių) mokinio(-ių) tėvus (globėjus) ir su jais aptaria tolesnius auklėjimo veiksmus ir pasekmes, jeigu destruktivus elgesys kartosis.
- 11.16. kartu su V GK nariais aptaria susidariusią situaciją, problemą (smurto, patyčių atvejus), numato pagalbą skriaudžiamiems bei skriaudėjams ir kitus veiksmus (pvz. mokinių stebėjimas, budėjimas, individualios ir grupinės konsultacijos, mokinių projektai ir kt.);
- 11.17. individualiai dirba su nukentėjusiu(-iais) ir su skriaudėju(-ais), suteikia metodinę pagalbą nuskriausto(-ų) mokinio(-ių) ir skriaudėjo(-ų) tėvams (globėjams), dirba su kitų klasės mokinių tėvais.
12. Mokinių tėvai (globėjai), sužinoję apie patyčias kibernetinėje erdvėje (pvz. panaudojus vaizdinę informaciją ir kt.), informuoja klasės mokytoją ir/ar socialinį pedagogą.
13. Visais įtariamų ir/ar realių smurto, patyčių atvejais kiekvienas mokyklos bendruomenės narys:
 - 13.1. informuoja klasės mokytoją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias, smurtą;
 - 13.2. pastebėjęs smurtą, patyčias nedelsiant nutraukia tokius veiksmus;
 - 13.3. primena mokiniui(-iams), kuris(-ie) smurtauja ir/ar tyčiojasi, mokyklos darbo tvarkos ir mokinio taisykles;
 - 13.4. esant poreikiui, mokiniui(-iams), patyrusiam(-iems) smurtą ir/ar patyčias, suteikia pagalbą ir/ar kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (sveikatos priežiūros specialistą, tėvus (globėjus), šalia esančius mokyklos darbuotojus) ir/ar institucijas (pvz. policija, greitoji pagalba);
 - 13.5. išsiaiškina, iš kokios klasės yra patyręs(-ę) smurtą, patyčias ir besityčiojantis(-ys), smurtaujantis(-ys) mokinys(-iai) bei patyčių stebėtojas(-ai).
14. Pedagoginis darbuotojas apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias, smurtą realiai ir/ar virtualioje aplinkoje:
 - 14.1. fiksuoja smurto ir patyčių atvejų registravimo žurnale (Priedas Nr. 6);
 - 14.2. išsiaiškina situaciją, prašo mokinio(-ių) (besityčiojančio(-ių), patyrusio(-ių) patyčias, smurtą bei patyčių stebėtojo(-jų)) parašyti pasiaiškinimus. Pasiaiškinimai saugomi pas klasės mokytoją ar socialinį pedagogą;
 - 14.3. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja jų tėvus (globėjus), esant poreikiui kviečia mokinių tėvus (globėjus) dalyvauti pokalbiuose;
 - 14.4. stebi situaciją, bendradarbiauja su socialiniu pedagogu, spec. pedagogu, psichologu, tėvais (globėjais);
 - 14.5. nesiliaujant smurtui, patyčioms užpildo pranešimo apie patyčias formą (Priedas Nr. 5), ją perduoda V GK pirmininkui;
15. V GK pirmininkas gavęs pranešimą apie patyčias (Priedas Nr. 5), nurodo socialiniam pedagogui spręsti patyčių situaciją.
16. Socialinis pedagogas surenka informaciją apie smurto, patyčių situaciją (dažnumą, vietą, patyčių dalyvius ir kt.). Vykdo nuolatinę smurto, patyčių atvejų stebėseną, renka duomenis, kurie sisteminami ir saugomi tol, kol mokinys(-ė) lanko mokyklą tam, kad kartojantis patyčioms, smurto atvejams būtų žinoma, kada, kokios prevencinės priemonės ir metodai buvo sėkmingai/nesėkmingai taikyti. Apie tyrimo eigą nuolat informuoja V GK pirmininką.
17. V GK pirmininkas šaukia V GK narių posėdį, kuriame V GK nariai:
 - 17.1. įvertina turimą informaciją (pagal pranešimą, faktinį įvykį);
 - 17.2. parengia pagalbos planą ir kontroliuoja jo vykdymą;

- 17.3. supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis mokini(-ius), kuris(-ie) tyčiojasi, smurtauja ir jo(-ų) tėvus (globėjus);
- 17.4. esant poreikiui, koreguoja pagalbos veiksmų planą;
- 17.5. sistemingai informuoja mokyklos direktorių apie esamą situaciją;
- 17.6. nesiliaujant smurtui, patyčioms, V GK pirmininkas raštu kreipiasi į Alytaus miesto savivaldybės V GK ir kitas institucijas.
18. Mokykloje ir virtualioje aplinkoje draudžiama bet kokia smurto, patyčių forma nukreipta:
- 18.1. mokinio(-ių) prieš mokini(-ius);
- 18.2. mokyklos darbuotojo(-ų) prieš mokini(-ius);
- 18.3. mokinio(-ių) prieš mokyklos darbuotoją(-us);
- 18.4. mokyklos darbuotojo(-ų) prieš kitą(-us) mokyklos darbuotoją(-us);
- 18.5. mokinio(-ių) tėvų (globėjų) prieš mokini(-ius), mokytoją(-us).
19. Bet kuris mokyklos bendruomenės narys, pastebėjęs 18 punkte nurodytą smurto, patyčių atvejį, privalo nedelsiant pranešti V GK pirmininkui ir/ar mokyklos direktoriui.
20. V GK pirmininkas ir/ar mokyklos direktorius, įtaręs ir/ar pastebėjęs, kad mokiny(-iai) patiria smurtą, patyčias, seksualinę prievartą ar pats(-ys) tyčiojasi, smurtauja, seksualiai priekabiauja už mokyklos ribų, apie smurto, patyčių atvejį nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, informuoja ir smurtaujančio(-čių), ir smurtą patyrusio(-sių) mokinio(-ių) tėvus (globėjus).
21. Įtariant ir/ar turint galimų faktinių įrodymų, kad mokiny(-iai) patiria smurtą, patyčias, seksualinę prievartą šeimoje, mokyklos direktorius apie smurto, patyčių atvejį nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, praneša Vaikų teisių apsaugos tarnybai.
22. Tais atvejais, kai smurtauja ar smurtą patiria mokytojas(-ai), kitas(-i) mokyklos darbuotojas(-ai), mokyklos direktorius apie įvykusį smurto, patyčių faktą nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, praneša Pedagoginei psichologinei tarnybai ir rekomenduoja smurtavusiam(-iems) ar smurtą patyrusiam(-iems) asmeniui(-ims) kreiptis psichologinės pagalbos.
23. Smurtavęs(-ę) ir smurtą patyręs(-ę) mokiny(-iai), kartu su jį(-uos) lydinčiais tėvais (globėjais), privalo nedelsiant, bet ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo pranešimo apie smurto faktą momento, gauti nemokamą psichologinę pagalbą. Psichologinės pagalbos trukmę nustato psichologas, įvertinęs kiekvieno smurto epizodo aplinkybių visumą ir atsižvelgdamas į švietimo ir mokslo ministro nustatytą psichologinės pagalbos teikimo tvarką.
24. Mokykla, rengdama ugdymo planą, pasirenka prevencinę(-es) programą(-as) ir Pedagogų tarybos posėdyje priima sprendimą dėl pasirinktos(-ų) prevencinės(-ių) programos(-ų):
- 24.1. integravimo į dalyko(-ų) ugdymo(si) turinį;
- 24.2. įgyvendinimo per neformaliojo švietimo veiklas;
- 24.3. įgyvendinimo per mokinio ugdymo poreikiams tenkinti skirtas veiklas;
- 24.3 įgyvendinimui numatyto atskiro laiko;
- 24.4. kito mokyklos pasirinkto būdo.
25. Mokyklos bendruomenės į(si)traukimas:
- 25.1. mokyklos bendruomenė, vadovaudamasi šiuo aprašu, kitais lokaliniais bei LR teisės aktais, reglamentuojančiais smurto, patyčių stebėseną, prevenciją, intervenciją ir postvenciją siekia, kad mokykloje nebūtų toleruojamos patyčios ir smurtas, būtų sudarytos sąlygos kiekvienam mokiniui nuolat dalyvauti bent vienoje nuoseklioje, ilgalaikėje, socialines ir emocines kompetencijas ugdančioje prevencinėje programoje, apimančioje smurto, patyčių, alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevenciją, sveikos gyvensenos skatinimą, pozityvaus mokyklos mikroklimato kūrimą, mokinių pozityvių vertybių formavimą ir pedagoginių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimą (ne rečiau kaip kartą per ketverius metus) mokinių socialinių, emocinių kompetencijų ugdymo(si) srityje;
- 25.2. į(si)traukimo formos:
- 25.2.1. nuolatinė stebėseną;
- 25.2.2. veiklos planavimas ir įgyvendinimas;
- 25.2.3. konsultacijos;
- 25.2.4. informavimas;

- 25.2.5. projektinė, kūrybinė veikla;
- 25.2.6. renginiai, išvykos, akcijos;
- 25.2.7. įvykio ar veiksmo stabdymas;
- 25.2.8. švietimo specialistų ir kt. įstaigų pagalba;
- 25.2.9. seminarai, mokymai;
- 25.2.10. kitos veiklos.

26. Mokyklos bendruomenės atsakomybė:

26.1. mokyklos direktorius:

26.1.1. atsako už sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto, prievartos apraiškoms bei žalingiems įpročiams aplinką;

26.1.2. paskiria darbuotoją (arba numato tokią funkciją darbuotojo(-ų) pareigybės aprašyme), atsakingą už saugios aplinkos, smurto ir patyčių prevencijos programų vykdymą ir stebėseną mokykloje;

26.2. VGK organizuoja ir koordinuoja:

26.2.1. prevencinį darbą;

26.2.2. švietimo pagalbos teikimą;

26.2.3. saugios ir palankios mokinio ugdymui(si) aplinkos kūrimą;

26.2.4. švietimo programų pritaikymą mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymo(si) poreikių;

26.2.5. mokinio specialiųjų ugdymo(si) poreikių (išskyrus poreikius, atsirandančius dėl išskirtinių gabumų) pirminį įvertinimą;

26.2.6. pagalbą mokiniui, jo tėvams (globėjams) patyčių ir smurto atveju;

26.2.7. kitas su mokinio gerove susijusias funkcijas:

26.2.7.1. informuoja mokyklos bendruomenę apie vieningas mokykloje pageidaujamo elgesio, darbo tvarkos taisykles, mokinių netinkamą elgesį, teisingo reagavimo ir pagalbos mokiniams etapus, vykdo metodinės ir teisinės informacijos sklaidą;

26.2.7.2. sistemingai (ne rečiau kaip kartą per pusmetį) teikia teisinę informaciją, rengia rekomendacijas, kaip elgtis smurto ir patyčių atveju, kur kreiptis pagalbos bei skelbia elektroniniame dienyne, mokyklos elektroninėje svetainėje, stenduose, mokyklos bendruomenei žodžiu ir/ar raštu;

26.2.7.3. rūpinasi prevencinės veiklos tobulinimu ir plėtra;

26.2.7.4. inicijuoja ir įsitraukia į prevencines, projektines veiklas mokykloje, mieste, respublikoje;

26.2.7.5. vykdo gerosios patirties sklaidą mokykloje apie mokinių raidos psichologiją, motyvaciją, emocinį raštingumą;

26.2.7.6. bendradarbiauja su įvairiomis institucijomis;

26.2.7.7. organizuoja prevencinius ir postvencinius renginius;

26.3. pedagoginių darbuotojų atsakomybė:

26.3.1. užtikrina mokinių saugumą, t. y. pastebi ir reaguoja į patyčias ir smurtą;

26.3.2. kuria saugią aplinką kiekvienam mokiniui per pamokas, pertraukų ir popamokinės veiklos metu;

26.3.3. užkerta kelią destruktiviam elgesiui nuosekliu ir neatidėliotinu būdu;

26.3.4. gerina mokinių, mokytojų ir tėvų (globėjų) bendravimą ir bendradarbiavimą;

26.3.5. informuoja tėvus (globėjus) apie mokinio būklę, ugdymo(si) poreikius, pažangą, mokyklos lankymą ir elgesį;

26.3.6. informuoja mokyklos direktorių apie pastebėtą smurto, patyčių atvejį;

26.3.7. fiksuoja bet kokius įtariamų patyčių ir smurto veiksmus;

26.3.8. moko mokinius socialiai bendrauti ir bendradarbiauti (kartu mokytis, būti kolektyve); kontroliuoti pyktį, kitas neigiamas emocijas ir atjausti kitus;

26.3.9. vykdamas prevencinę veiklą bendradarbiauja su VGK, mokiniais ir mokinių tėvais (globėjais);

26.4. socialinio pedagogo atsakomybė:

26.4.1. padeda mokiniui įgyvendinti jo teisę į mokslą, užtikrina jo saugumą mokykloje, šalina priežastis, dėl kurių mokinytis negali lankyti mokyklos ar vengia tai daryti, siekia sugrąžinti į mokyklą

ją palikusius mokinius; kartu su tėvais (globėjais) padeda mokiniui pasirinkti mokyklą pagal protines ir fizines galias ir joje adaptuotis;

26.4.2. padeda mokiniui(-iams) adaptuotis (ypač pirmų klasių ir naujai atvykusiems) mokykloje;

26.4.3. teikia mokiniui reikalingas socialines, pedagogines paslaugas;

26.4.3. telkia palaikymo ar savipagalbos grupes, dirba su įvairių socialinių grupių (pagal mokyklos socialinį pasą) mokiniais, ugdo jų socialinius ir gyvenimo įgūdžius;

26.4.4. dirba su mokyklos bendruomene, teikia pagalbą sprendžiant problemas, trukdančias mokinio ugdymo(si) procesui ir elgesiui;

26.4.5. bendradarbiauja su mikrorajono bendruomene, institucijomis, socialiniais partneriais (vaiko teisių apsaugos tarnyba, pedagoginė psichologinė tarnyba, policija, dienos, pirminės sveikatos priežiūros, kultūros centrai, vaikų neformaliojo švietimo mokyklos ir kt.);

26.4.6. vykdo kitas, su smurto, patyčių prevencija, intervencija ir postvencija susijusias, funkcijas;

26.5. psichologo atsakomybė:

26.5.1. atlieka psichologinius tyrimus atsižvelgdamas į mokyklos bendruomenės poreikius; mokinių veiklos ir elgesio pamokų, pertraukų, popamokinės veiklos metu stebėseną;

26.5.2. inicijuoja, rengia ir įgyvendina psichologinių problemų prevencines programas, konsultacijas, mokymus;

26.5.3. įvertina mokinio galias ir sunkumus, raidos ypatumus, psichologines, asmenybės ir ugdymo(si) problemas ir rengia individualias rekomendacijas šioms problemoms spręsti;

26.5.4. konsultuoja psichologinių, asmenybės ir ugdymo(si) problemų turinčius mokinius, jų tėvus (globėjus);

26.5.5. aktyviai dalyvauja V GK veikloje;

26.5.6. vykdo kitas, su smurto, patyčių prevencija, intervencija, postvencija ir stebėseną susijusias, funkcijas;

26.6. specialiojo pedagogo atsakomybė:

26.6.1. įgyvendinant smurto, patyčių prevencines programas, teikia specialiąją pedagoginę pagalbą mokiniams, turintiems intelekto sutrikimų, specifinių pažinimo sutrikimų (neišlavėjimų), emocijų, elgesio ir socialinės raidos sutrikimų, judesio ir padėties sutrikimų, lėtinių somatinių ir neurologinių sutrikimų, kompleksinių sutrikimų ir ribotą intelektą;

26.6.2. atsižvelgdamas į mokyklos bendruomenės poreikius, atlieka mokinių veiklos ir elgesio pamokų, pertraukų, popamokinės veiklos metu stebėseną;

26.6.3. inicijuoja, rengia ir įgyvendina specialiųjų poreikių mokinių problemų prevencijos programas, konsultacijas, mokymus;

26.6.4. įvertina specialiųjų poreikių mokinių galias ir sunkumus, raidos ypatumus, ugdymo(si) problemas, rengia individualias rekomendacijas šioms problemoms spręsti;

26.6.5. konsultuoja ugdymosi problemų turinčius mokinius, jų tėvus (globėjus);

26.6.6. aktyviai dalyvauja V GK veikloje;

26.6.7. vykdo kitas, su smurto, patyčių prevencija, intervencija, postvencija ir stebėseną susijusias, funkcijas;

26.7. **tėvų (globėjų) atsakomybė:** bendrauja ir bendradarbiauja su mokyklos pedagoginiais darbuotojais, V GK nariais, administracija, kitais mokyklos bendruomenės nariais; dalyvauja klasės, mokyklos gyvenime, padeda spręsti mokinių problemas, teikia pasiūlymus dėl saugesnės aplinkos mokykloje kūrimo ir kt.

26.8. Mokinių atsakomybė:

26.8.1. pastebėję patyčias ar kitokį smurtinį elgesį, nedelsiant stabdo (žodžiu, žinute ir pan.);

26.8.2. kreipiasi pagalbos į mokytoją ar kitą mokyklos darbuotoją, kuriuo pasitiki ir kuris galėtų padėti;

26.8.3. praneša klasės mokytojui ar kitam asmeniui, kuriuo pasitiki, apie patyčias ar kitokį smurtinį elgesį patiriantįjį;

26.8.4. paskatina patyčias ar kitokį smurtinį elgesį patiriantį draugą, papasakoti tėvams (globėjams), mokyklos darbuotojams;

26.8.5. atsisako dalyvauti tiesioginėse ir/ar netiesioginėse patyčiose (atstūmimas nuo grupės, apkalbos, ignoravimas, šmeižtas, kaltinimas tuo, ko nepadarė, nebendravimas, spaudimas, neapykantos kurstymas ir pan.);

26.8.6. skubiais atvejais skambina bendruoju skubiosios pagalbos tarnybų telefonu 112;

26.8.7. dalyvauja bent vienoje nuoseklioje ilgalaikėje socialines ir emocines kompetencijas ugdančioje prevencinėje programoje, apimančioje smurto, patyčių, alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevenciją, sveikos gyvensenos skatinimą;

26.8.8. dalyvauja saugios mokyklos kūrimo veiklose mažinant smurto, patyčių apraiškas, sprendžiant konkrečius konfliktus ir problemines situacijas;

26.8.9. dalyvauja prevenciniuose renginiuose, akcijose; klasės valandėlių metu kartu su klasės mokytoja kuria pasitikėjimo, bendrumo, bendradarbiavimo atmosferą;

26.8.10. mokiniai tarpusavyje bendrauja pozityviai, neižeidinėja vieni kitų, stengiasi būti tolerantiški ir geranoriški.

V. SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJA MOKANT(IS) NUOTOLINIU BŪDU

27. Mokyklos darbuotojai smurto ir patyčių prevenciją mokant(is) nuotoliniu būdu vykdo vadovaudamiesi Alytaus „Sakalėlio“ pradinės mokyklos nuotolinio ugdymo(si) organizavimo tvarkos ir šiuo aprašu.

28. Mokant(is) nuotoliniu būdu ir siekiant užtikrinti saugų nuotolinį mokymą(si) ir/ar sumažinti elektroninių patyčių apraiškas bei jų keliamą žalą, VGK vykdo smurto ir patyčių prevenciją nuotoliniu būdu, t. y. bendraujant ir bendradarbiaujant informacinių komunikacinių technologinių priemonių pagalba.

29. Socialinis pedagogas vykdo mokinių dalyvavimo virtualiose pamokose stebėseną ir teikia pagalbą dėl mokinio, jo tėvų (globėjų) prisijungimo prie virtualios mokymo(si) aplinkos bei mokinių namų darbų atlikimo.

30. Pedagoginiai darbuotojai, pastebėję patyčias ar kitą netinkamą elgesį, nedelsiant (žodžiu ir/ar raštu) reaguoja įspėdami ar/ir atjungdami nuo prieigos netinkamai besielgiantį mokinį(-ius); po virtualaus susitikimo/pamokos pasikalba su netinkamai besielgusiu(-iais) mokiniu(-iais), praneša mokinio(-ių) tėvams (globėjams) ir/ar klasės mokytojui, VGK, mokyklos direktoriui bei imasi kitų, apraše numatytų, veiksmų.

31. Skaitmeninių technologijų administratorius (IKT koordinatorius) konsultuoja pedagoginius darbuotojus, jei reikia pamoko, kaip atjungti nuo prieigos netinkamai besielgiantį(-čius) mokinį(-ius).

32. Mokinių tėvams (globėjams) pateikiamos rekomendacijos, kita informacija apie mokyklos smurto ir patyčių prevenciją ugdymo(si) procesą organizuojant nuotoliniu būdu, kaip ir į ką kreiptis, jei susiduriama su virtualiomis patyčiomis.

33. Klasių, dalykų mokytojai aptaria su mokiniiais virtualaus bendravimo etiketo ir saugumo virtualioje erdvėje taisykles, paaiškina, kokio elgesio iš jų tikisi nuotolinio mokymo(si) metu, kaip apsaugoti save bendraujant virtualioje erdvėje.

VI. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

34. Mokykla, spręsdama patyčių ir smurto problemą ir atvejus mokykloje, pagal poreikį bendradarbiauja su įvairiomis organizacijomis bei institucijomis (pedagogine psichologine tarnyba, policija, vaiko teisių apsaugos tarnyba, nevyriausybinėmis organizacijomis, kitomis institucijomis).

35. Dokumentai, esantys mokykloje, ir duomenys, susiję su mokiniu, jo tėvais (globėjais) yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinių teises ir teisėtus interesus.

36. Mokyklos administracija ir/ar VGK pirmininkas mokyklos bendruomenei pristato aprašo pakeitimus, kad kiekvienas mokyklos bendruomenės narys žinotų, ką jis turi daryti susidūręs su smurto ir patyčių atvejais nuotolinio mokymo(si) metu, kokios galimos pasekmės nesilaikant nustatytų taisyklių ir pan.

37. Tvarkos aprašo priedai:

37.1. Smurto samprata (Priedas Nr.1).

37.2. Atmintinė mokiniui (Priedas Nr. 2).

37.3. Atmintinė mokinių tėvams (globėjams) (Priedas Nr. 3).

37.4. Atmintinė mokyklos darbuotojams (Priedas Nr. 4).

37.5. Pranešimo apie patyčias forma (Priedas Nr. 5).

37.6. Smurto ir patyčių atvejų registracijos žurnalas (Priedas Nr. 6).

37.7. Psichologo ir socialinio pedagogo veiksmų planas dėl mokinių elgesio problemų (Priedas Nr. 7).

**Smurto, patyčių prevencijos, intervencijos, postvencijos ir stebėsenos vykdymo
Alytaus „Sakalėlio“ pradinėje mokykloje tvarkos aprašo
Priedas Nr. 1**

SMURTO SAMPRATA

- Kito žmogaus mušimas per veidą, rankas, kojas, pilvą, nugarą, užpakalį.
- Nužudymas ar kėsinimas nužudyti.
- Pistoletų, šautuvų, automatų atsinešimas ar panaudojimas mokykloje ar už jos teritorijos ribų.
- Peilių, lazdų, kitų šaltųjų ginklų nešiojimas ar panaudojimas.
- Petardų, kitų sprogstamų medžiagų nešiojimas ar panaudojimas.
- Pastūmimas.
- Kojos pakišimas, kad kitas nugriūtų ar susižalotų.
- Daiktų mėtymas į kitą žmogų.
- Kito žmogaus daiktų naikinimas.
- Rankos užlaužimas.
- Spjaudymas.
- Kandžiojimas.
- Sprigtai, skausmingi odos trynimai.
- Tempimai prieš kito žmogaus valią.
- Apipylimas vandeniu ar kitais skysčiais.
- Drabužių plėšymas.
- Dūrimas peiliu, tušinuku ar kitu daiktu.
- Draskymas nagais.
- Tampymas už plaukų.
- Smaugimas.
- Kito žmogaus daiktų ar kūno tepiojimas tušinuku, rašalu, flomasteriais ar kitais daiktais.
- Bet koks kitoks skausmo sukėlimas.
- Privačių kūno dalių lietimasis prieš kito žmogaus valią.
- Seksualinis priekabiavimas žodžiais ar raštu.
- Prievartiniai seksualiniai santykiai mokyklos teritorijoje.
- Vaikų iki 14 m. seksualinio neliečiamumo pažeidimas.
- Neleidimas rūbinėje persirengti.
- Nusikaltimo planavimas.
- Nepranešimas apie žinomą nusikaltimą.
- Smurtinių bausmių taikymas.
- Naudojimas socialiniu statusu ar užimamomis pareigomis, siekiant pažeminti kitą žmogų ar jam pakenkti.
- Gąsdinimas.
- Grasinimas susidoroti.
- Daiktų ar pinigų atėmimas ar vogimas.
- Priverstinis skolos „uginimas“.
- Spaudimas neatskleisti smurtinių veiksmų pedagogams.
- Išsijuokimas, siekiant pažeminti.
- Įžeidus pravardžiavimas.
- Necenzūrinės kalbos vartojimas.
- Privertimas bėgti iš pamokų.
- Garsus rékavimas pamokos metu.
- Riksmai pertraukų metu ar kieme sukeliant kitiems nemalonius jausmus.
- Šmeižtas.
- Apkalbinėjimas už akių, siekiant pažeminti.

- Demonstratyvus piktybinis izoliavimas.
 - Įžeidžių žinučių rašymas mobiliuoju telefonu ar elektroniniu paštu.
 - Privачios informacijos atskleidimas siekiant pažeminti.
 - Kitų žmonių ignoravimas dėl lyties, amžiaus, išvaizdos, gebėjimų.
 - Privertimas atlikti veiksmus, kurie yra naudingi tik smurtautojui.
 - Spaudimas turėti konkrečius įsitikinimus.
 - Spaudimas meluoti.
 - Kitų žmonių judėjimo laisvės apribojimas, siekiant asmeninės naudos.
 - Kitų žmonių privertimas rinktis, su kuo bendrauti ar nebendrauti.
 - Mokyklos drausmės taisyklių pažeidimas.
 - Viešas išsijuokimas iš kito asmens.
 - Tyčinis kito žmogaus įskaudinimas.
 - Privertimas skolinti.
 - Demonstratyvus atsisakymas vykdyti administracijos, pedagogų nurodymus, susijusius su ugdymo procesu.
 - Piktybinis dominavimas, priimant sprendimus.
 - Kiti netiesioginiai veiksmai, kuriais siekiama valingai pakenkti kitam žmogui.
 - Nusikalstamos grupuotės kūrimas ir dalyvavimas joje.
 - Demonstratyvus ar piktybinis vengimas spręsti smurto atvejus.
-

ATMINTINĖ MOKINIUI

Ką daryti, jeigu patiri patyčias ar kitokį netinkamą elgesį?

- **Svarbiausia – papasakoti apie tai klasės mokytojui, tėvams (globėjams), draugui ar kitam asmeniui, kuriuo pasitiki.**
- **Pasistengti kuo greičiau pasitraukti ir susirasti saugią vietą. Skriaudėjui bus sunkiau tęsti savo veiksmus.**
- **Vengti būti vienam tose vietose, kuriose dažnai lankosi skriaudėjai. Stengtis į šias vietas eiti tada, kai ten yra daugiau žmonių.**
- **Stengtis užsirašyti ar kitaip užfiksuoti (nufotografuoti, išsaugoti žinutes ar kt.) įvykių detales. Tai padės vėliau aiškinantis įvykio aplinkybes.**
- **Nenaudoti atsakomųjų veiksmų (t. y. patyčių, smurto, nekerštauti) prieš skriaudėjus.**
- **Nesistengti patyčių, smurto įveikti vienam. Niekas negali patyčių ar kitokio smurtinio elgesio įveikti vienas.**
- **Apie pastebėtas ar patirtas patyčias, smurtą, kitą netinkamą elgesį gali pasikalbėti, aptarti pagalbos galimybes:**
 - ✓ **su mokyklos psichologu, socialiniu pedagogu, mokyklos direktoriumi ar kitu darbuotoju;**
 - ✓ **su Vaikų linijos konsultantais nemokamu telefonu 116 111, paprašyti, kad sujungtų su Pagalbos vaikams linija (darbo laikas nuo pirmadienio iki penktadienio 11-19 val., arba parašyti laišką el. paštu info@pagalbavaikams.lt);**
 - ✓ **kreiptis laiškais ir gyvais pokalbiais internetu svetainėje vaikulinija.lt;**
 - ✓ **su Jaunimo linijos (tel. 8 800 28888, www.jaunimolinija.lt) konsultantais;**
 - ✓ **su Pedagoginės psichologinės tarnybos konsultantais Alytuje telefonu (8 315) 75507.**

Ką daryti, jeigu pastebėjau patyčias ar kitokį smurtinį, netinkamą elgesį?

- **Pamėginti sustabdyti patyčias, smurtą ar netinkamą elgesį. Pavyzdžiui, pasakant skriaudėjams, kad taip elgtis negalima ir paprašyti liautis, parodant, kad auka palaikoma.**
- **Pakviesti mokytoją ar kitą mokyklos darbuotoją, kuris galėtų padėti, jei pačiam nėra galimybės sustabdyti skriaudėjo veiksmų arba kyla grėsmė pačiam.**
- **Papasakoti apie tai, ką pamatei, kokį netinkamą elgesį pastebėjai. Svarbu, kad kuo daugiau suaugusiųjų (mokytojų, kitų mokyklos darbuotojų, tėvų (globėjų)) sužinotų, kas vyksta. Vaikai, patiriantys patyčias ar smurtą, patys bijo kam nors pasakyti. Skriaudėjai taip pat dažnai bijo, kad kas nors sužinos apie jų poelgi.**
- **Paskatinti draugą, patiriantį patyčias/smurtą, pačiam papasakoti tėvams (globėjams) mokytojams ar kitiems suaugusiems, kuriais pasitiki ir kurie gali suteikti pagalbą (pavyzdžiui, mokyklos psichologui, socialiniam pedagogui, klasės mokytojui ar kt.).**
- **Atsisakyti dalyvauti netiesioginėse patyčiose, tai – atstūmimas nuo grupės, apkalbinėjimas, ignoravimas, šmeižimas, kaltinimas, nebendravimas, įtampos, spaudimo sudarymas, neapykantos kurstymas. Būtina paaiškinti skriaudėjui, kad tai yra patyčios. Jei jos tęsiasi, būtina pranešti mokykloms darbuotojams.**

- Skubiais atvejais skambinti bendroju skubiosios pagalbos tarnybų telefonu 112.

Ką daryti, jeigu patiriu patyčias virtualioje erdvėje?

- Neatsakinėti į jokių bandymus susisiekti (pavyzdžiui: žinutes, skambučius, el. laiškus), kuriais siekiama trukdyti ar reikalaujama atkreipti dėmesį.
 - **Neištrinti žinučių.** Jeigu žinutėmis siekiama pasityčioti, įbauginti, užpulti, būtina išsaugoti jas ir pateikti vėliau kaip įrodymus.
 - **Blokuoti siuntėją.** Galima užblokuoti telefono numerį, iš kurio gaunamos nemalonios žinutės ar sulaukiama skambučių. Interneto svetainėse, pavyzdžiui, socialiniuose tinkluose, taip pat galima užblokuoti tave įžeidinėjantį asmenį, pakeitus privatumo nuostatas.
 - **Pranešti apie netinkamą elgesį klasės mokytoji, tėvams (globėjams), žmonėms ar organizacijoms,** kurios gali padėti spręsti problemą.
 - Galima kreiptis į svetainės administratorių arba karštąją liniją (www.draugiskasinternetas.lt). Jeigu norima gauti atsakymą iš karštosios linijos darbuotojų, reikia nurodyti savo kontaktus.
 - Patiriant elektronines patyčias, galima kreiptis ir į policiją bendroju skubiosios pagalbos tarnybų numeriu 112 arba el. paštu info@policija.lt.
 - **Neteikti asmeninės informacijos** svetimiems/nepažįstamiems: elektroninio pašto adreso, telefono numerio, namų adreso, tėvų kontaktų.
 - **Neperžiūrėti, nepersiuosinti** kitiems pastebėtos įžeidžiančios informacijos, iš karto informuoti suaugusįjį.
 - **Vengti elektroninės erdvės vietų,** kuriose gali lankytis skriaudėjai. Pavyzdžiui, jeigu priekabiauama žaidžiant internetinį žaidimą, pabandyti rasti kitą vietą ar būdą, kaip galima žaisti šį žaidimą.
 - **Užstoti nuskriaustąjį** – parašyk palaikantį komentarą, kaip atsaką į įžeidimus.
-

ATMINTINĖ MOKINIŲ TĖVAMS (GLOBĖJAMS)

Kai Jūsų vaikas patiria patyčias, smurtą ar kitą netinkamą elgesį

- Sužinoję apie patyčių, smurto ar kitą netinkamo elgesio su Jūsų vaiku faktą, **pasistenkite išlikti ramūs**. Pernelyg emocinga reakcija gali išgąsdinti vaiką.
- Sudarykite abipusio pasitikėjimo atmosferą ir ramiai pasikalbėkite. Leiskite vaikui pasipasakoti, kas vyksta. Netardykite, o uždavę klausimą palaukite, kol vaikas išdrįs atsakyti.
- Padrąsinkite, kad pasipasakodamas jis elgiasi teisingai. Pasakykite, kad niekas neturi teisės žeminti ar kitaip netinkamai elgtis.
- Neskatinkite vaiko reaguoti agresyviai, t. y. „atsakyti tuo pačiu“. Jei Jūsų vaikas patiria patyčias, vadinasi, jis negali apsiginti vienas pats. Neįstumkite vaiko į „nesėkmės spąstus“.
- Aptarkite su vaiku, kokių sprendimų galėtumėte imtis kartu, kad patyčios ar kitas netinkamas elgesys būtų sustabdytas. Informuokite vaiką apie savo veiksmus. Asmeniškai pasikalbėkite su vaiko klasės mokytoju, o prireikus ir su mokyklos administracijos atstovais, švietimo pagalbos specialistais (socialiniu pedagogu, psichologu).
- Skatinkite vaiką bendrauti su kitais, draugiškai nusiteikusiais mokiniais.
- Elektroninių patyčių atveju aptarkite su vaiku, ko jis pats galėtų imtis, pavyzdžiui: neatsakinėti į provokuojančias žinutes, blokuoti siuntėją, pranešti apie netinkamą elgesį ir įžeidinėjimus internetinės svetainės administratoriui.
- Pagalvokite kartu su vaiku, ką jis galėtų padaryti pasikartojus patyčioms: kur kreiptis, kam pranešti.
- Jeigu įtariate, kad Jūsų vaikas galimai patyrė patyčias, smurtą iš pedagogų ar kitų mokyklos darbuotojų, reikėtų nedelsiant apie tai žodžiu ar raštu pranešti mokyklos administracijai. (Atkreiptinas dėmesys, kad tinkamas ir pagrįstas vaiko žinių ir gebėjimų vertinimas bei kiti vaiko normalios raidos vystymuisi įvertinti skirti veiksmai nelaikomi smurtu prieš vaiką).

Kai Jūsų vaikas tyčiojasi

- Gavę informaciją, kad Jūsų vaikas tyčiojasi, **pasistenkite išlikti ramūs**. Pernelyg emocingas reagavimas gali vaiką išgąsdinti, priversti gintis, meluoti.
- Pasakykite vaikui, kad sužinojote, kaip jis elgėsi – įvardinkite tik aiškiai žinomus faktus.
- Paprašykite vaiko plačiau papasakoti apie tai, kas nutiko.
- Paašikinkite, kad toks elgesys – netinkamas, nepriklausomai nuo to, „kas pirmas pradėjo“.
- Neignoraukite netinkamo vaiko elgesio. Priminkite jam apie elgesio taisykles, kurių privalo laikytis namuose, mokykloje, internetinėje erdvėje.
- Skirkite drausminimo priemonę, atitinkančią vaiko amžių ir raidą. Tai gali būti apribojimas tam tikram laikui naudotis kompiuteriu, telefonu, susitikti su draugais ar kt.
- Pasikalbėkite su vaiko mokytojais. Pasisiūlykite bendradarbiauti, kad būtų užkirstas kelias tolesniam netinkamam vaiko elgesiui, kreipkitės pagalbos į kitus specialistus (psichologą, socialinį pedagogą). Atminkite, kad, kalbėdamiesi su pedagogais apie netinkamą savo vaiko

elgesį, Jūs stengiatės jam padėti – nesustabdytas smurtinis elgesys gali tapti vis sunkiau suvaldomas.

Kai Jūsų vaikas stebi patyčias

- Sužinoję, kad Jūsų vaikas stebi patyčias ar kitą netinkamą elgesį, svarbu suprasti, kad toks elgesys daro vaikui žalą. Nemažai vaikų negina skriaudžiamo vaiko, nes patys bijo tapti patyčių aukomis. Nekritikuokite vaiko už tokį elgesį.
- Pasidžiaukite, jog vaikas tiesiogiai neprisidėjo prie patyčių ar kito netinkamo elgesio, tačiau paaiškinkite, kad stebėjimas taip pat yra veikimas, kurį galima kontroliuoti.
- Pagirkite vaiką, kad papasakojo apie tai, ką matė.
- Paklauskite vaiko, ką, jo manymu, galima padaryti pastebėjus patyčias ar kitą netinkamą elgesį. Neraginkite pulti ginti skriaudžiamojo – juk vaikas gali bijoti, kad iš jo irgi ims tyčiotis. Drauge su vaiku išsiaiškinkite, kad pastebėjus patyčias ar kitą netinkamą elgesį galima: pranešti klasės ar dalyko mokytojui, socialiniam pedagogui, mokyklos administracijos atstovui arba kitam mokyklos darbuotojui.
- Paaiškinkite vaikui, kad pranešdamas apie pastebėtas patyčias ar kitą smurtą, jis neskundžia, bet informuoja. Vaikas tai gali daryti ir anonimiškai, bendramoksliams nematant ir negirdint.
- Padrąsinkite vaiką pranešti apie pastebėtas elektronines patyčias internetinės svetainės administratoriui arba suaugusiajam.
- Pasikalbėkite su vaiku, kaip jis turėtų elgtis, jei iš jo imtų tyčiotis. Aptarkite, kas nutiktų, jei pats imtų tyčiotis.
- Stebėkite savo vaiką ir po kurio laiko pasiteiraukite, ar jis pastebėjo dar patyčių atvejų.

Ką daryti, kad Jūsų vaikas išliktų saugus internetinėje erdvėje?

- Susipažinkite su socialiniais tinklais, kuriuos naudoja Jūsų vaikas, peržiūrėkite jų registracijos ir saugumo nustatymus. Susipažinkite su pagrindinėmis socialinio tinklo funkcijomis.
 - Įsigilinę į socialinę platformą, pakalbėkite su vaiku, ką jis labiausiai mėgsta joje veikti, ar turi ten daug draugų, ar visus iš jų pažįsta.
 - Paaiškinkite, kodėl reikia naudoti saugumo nustatymus.
 - Susipažinkite su specialia edukacine programa jaunimui – „Saugumas man patinka!“ (www.saugumaspatinka.lt, draugiskasinternetas.lt). Programa siekiama suteikti jaunimui daugiau žinių apie saugumą elektroninėje erdvėje, paskatinti juos aktyviai prisidėti prie patyčių ir smurto tarp jaunimo mažinimo. Suaugusiems programa suteikia žinių, kaip padėti vaikams apsisaugoti elektroninėje erdvėje.
-

ATMINTINĖ MOKYKLOS DARBUOTOJAMS

Kaip elgtis patyčių ar kitokio smurtinio įvykio atveju?

1. Reagavimas į smurtą ir patyčias

- Nedelsdami įsikiškite į situaciją žodžiais, atviru klausimu, atsistokite tarp galimai skriaudžiamo mokinio ir galimo skriaudėjo, **nutraukdami** bet kokius smurtinius veiksmus. Nedelsdami prieikite prie mokinių ir griežtai, bet ne piktai paaiškinkite, kad viską matėte ar girdėjote.
- Aiškiai ir tvirtu tonu **pasakykite**, kad toks elgesys mokykloje netoleruojamas ir paprašykite liautis.
- **Ramiai elkitės ir teikite aiškias instrukcijas.** Kilus panikai smurtinio įvykio atveju, svarbu pateikti aiškias ir konkrečias instrukcijas mokiniams (pvz.: „Dabar greitesniu žingsniu išeikite iš mokyklos, su niekuo nebendraudami“, „Dabar eik tiesiai į mokytojų kambarį, surink numerį 112 ir pranešk, kad mokykloje įvyko smurtinis atvejis, yra nukentėjusiųjų, eik dabar“ ir pan.). Mokiniai gali patirti didelį stresą, todėl ramus mokyklos darbuotojo elgesys ir adekvatus situacijos vertinimas yra labai svarbus.
- **Pašalinkite stebėtojus.** Tvirtu ir ramiu tonu paprašykite, kad nereikalingi asmenys pasišalintų iš įvykio vietos. Paaiškinkite, kad vėliau bus suteikta informacija apie įvykį.
- **Nesileiskite į diskusijas su mokiniiais**, nes skriaudėjai dažnai bando melagingai nušviesti faktus.
- **Prireikus padėkite mokiniui**, patyrusiam patyčias ar smurtą, **pasitraukti iš grėsmingos situacijos.** Jeigu to negalite padaryti vienas, pakvieskite kitus darbuotojus, arba, įvertinę situacijos sudėtingumą, kvieskite **policiją** bendruoju skubiosios pagalbos tarnybų numeriu 112.
- **Neproprovokuokite dar didesnės smurtautojo agresijos.** Bet kokia kritika, rėkimas, moralizavimas gali netiesiogiai išprovokuoti dar sunkesnių pasekmių.
- Jeigu smurtą patyręs mokinys yra sužalotas, nedelsdami kvieskite greitąją medicininę pagalbą.
- Jeigu pastebėsite, kad patyčias ar smurtą patyręs mokinys jaučiasi nesaugiai, pasiūlykite jam kitą, saugesnę vietą (pvz. biblioteką, medicinos kab. ar kt.).
- Išsiveskite skriaudėją.

2. Mokyklos administracijos informavimas

- Apie įvykį kuo greičiau žodžiu ar kitomis ryšio priemonėmis **praneškite mokyklos direktoriui** arba kitam mokyklos administracijos darbuotojui, klasės mokytojui.
- Kai patyčių ar smurtinę situaciją galima suvaldyti, **informuokite tik mokyklos administraciją.**
- Kai patyčių ar smurtinės situacijos nepavyksta suvaldyti, iš karto **informuokite policiją** bendruoju skubiosios pagalbos tarnybų numeriu 112, po to – mokyklos administraciją.
- **Praneškite įvykio vietą, datą, patyčias ir/ar smurtą patyrusio mokinio vardą, pavardę, klasę, kitą svarbią informaciją, galinčią padėti identifikuoti mokinį, jeigu jo nepažįstate; besityčiojusio/smurtavusio ir stebėtojų vardus (esant galimybei – ir pavardes), kitą svarbią informaciją, galinčią padėti identifikuoti mokinius, jei jų nepažįstate.**
- Pateikite trumpą situacijos apibūdinimą.

3. Pranešimas tėvams (globėjams), kitoms institucijoms

- Kiekvieną kartą įvykus patyčioms ar kitam smurtiniam elgesiui būtina susisiekti su įvykio dalyvių tėvais (globėjais), kaip įmanoma greičiau, iš karto po įvykio, bet ne vėliau kaip tą pačią dieną.
- Susisiekus su įvykio dalyvių tėvais (globėjais) **pranešama**, kas įvyko, kokių veiksmų bus imtasi, kokios pasekmės. Jei buvo kalbama su konkrečiu mokiniu – apie tai informuojama.
- **Mokyklos vadovas:**
 - nusprendžia, kas iš mokyklos darbuotojų susisieks su įvykio dalyvių tėvais (globėjais);
 - apie patyčių ar kito smurtinio elgesio atvejį **nedelsdamas**, bet ne vėliau kaip tą pačią darbo dieną **praneša** mokyklos psychologui, prireikus – pedagoginei psichologinei tarnybai ar kitam psichologinės pagalbos teikėjui dėl neatlygintinos psichologinės pagalbos suteikimo patyčių/smurto dalyviams ir jų tėvams (globėjams);
- **įvertinęs** patyčių ar kito smurtinio elgesio **situacijos sudėtingumą ir grėsmę** vaiko sveikatai ir gyvybei, apie patyčių ar kito smurtinio elgesio atvejį **nedelsdamas**, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, **praneša ir, prireikus, sukaupią informaciją perduoda** Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos teritoriniam padaliniui ir/ar policijai, savivaldybės administracijos švietimo skyriui, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Švietimo kokybės ir regioninės politikos departamentui.
- Mokykla, turėdama pagrįstos informacijos apie galimus vaiko teisių pažeidimus, neužtikrinamas vaiko teises (tai pagrindžiančius faktus ir priemones, kurių imtasi situacijai išsiaiškinti ir spręsti) **perduoda** vaiko gyvenamosios vietos Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos teritoriniam padaliniui, policijai.

4. Įvykio tyrimas

- Surinkite kuo daugiau informacijos apie įvykį. **Laikykitės konfidencialumo principų.**
- **Organizuokite individualų pokalbį** su kiekvienu patyčių ar smurtinio elgesio dalyviu.
- Individualaus pokalbio metu **užduokite atvirus klausimus** (pvz., papasakok, kas įvyko; mokykla netoleruoja patyčių ar smurto. Mes norime tau padėti, gal gali papasakoti apie įvykį daugiau ir pan.).
- **Išsiaiškinkite vietą, kurioje** patyčios ar smurtinis atvejis įvyko.
- **Apklauskite kitus mokyklos darbuotojus**, kurie galėjo matyti įvykį.
- **Fiksuokite visus pokalbius** (raštu, garso įrašu ir kt.).
- **Informuokite kiekvieną pokalbio dalyvį** apie jūsų tolesnius veiksmus.
- **Registruokite patyčių ar kitus smurtinius atvejus; konstatuokite faktus**, kurie padeda ne tik įvertinti situaciją, bet ir yra svarbus įrodymas tolesnei darbo su atveju eigai.

5. Pagalbos teikimas

- Būtina iš karto suteikti pagalbą visoms patyčių/smurto dalyvių pusėms.
- Kartu su klasės mokytoju, V GK nariais, kitais švietimo pagalbos specialistais suplanuojami konkretūs, aiškūs ir pasiekiami švietimo (psichologinės, socialinės pedagoginės, specialiosios ar kt.) ar kitos būtinos pagalbos/paslaugų (socialinės, medicininės, teisinės ar kt.) teikimo

veiksmai (geriausia juos užfiksuoti raštu) visiems patyčių ar kito smurtinio elgesio dalyviams: įvardijamas konkretus veiksmas, atsakingas asmuo, įvykdymo terminas.

- Pagalbos teikimo veiksmų parengimą, vykdymą ir stebėseną koordinuoja mokyklos direktoriaus įsakymu paskirtas, už krizių valdymą bei smurto ir patyčių prevenciją mokykloje atsakingas, mokyklos darbuotojas arba V GK narys.
- Organizuojamas pokalbis su patyčių/smurto dalyvių tėvais (globėjais), jiems pateikiami patarimai, kaip kalbėtis su vaiku, padėti vaikui spręsti iškilusius sunkumus. Tėvai (globėjai) dalyvauja rengiant pagalbos teikimo veiksmus.
- Stebimas pagalbos teikimo veiksmų įgyvendinimas, vertinamas efektyvumas, prireikus numatomi papildomi veiksmai.
- Jeigu būtina kita pagalba/paslaugos mokiniams, kurių negali suteikti mokykla (pvz., sveikatos priežiūros, socialinės, teisinės paslaugos ar kt.), kreipiamasi į kitas savivaldybės ir nevyriausybines įstaigas/organizacijas.
- Išnaudojusi visas švietimo pagalbos mokiniui teikimo galimybes, mokykla sprendžia klausimą dėl kreipimosi į savivaldybės administracijos direktorių dėl vaiko minimalios priežiūros priemonių skyrimo arba koordinuotai teikiamų švietimo pagalbos, socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų vaikams ir jų tėvams (globėjams) skyrimo; esant poreikiui mokiniui ir šeimai gauti kompleksinę pagalbą, kreipiasi į savivaldybės įstaigą, kuriai savivaldybė suteikė įgaliojimus teikti socialines paslaugas šeimoms ir koordinuoti atvejo vadybos procesą, su prašymu paskirti atvejo vadybininką.
- Nustačius vietas mokykloje, kurios yra nesaugios (koridoriai, tualetai, valgykla, rūbinės, mokyklos teritorijos vietos ir pan.), jose svarbu sustiprinti suaugusiųjų priežiūrą, organizuoti budėjimą, stebėjimą, apšvietimo sutvarkymą, vaizdo stebėjimo įrenginių įrengimą teisės aktų nustatyta tvarka.

Patyčios ir/ar kitoks smurtinis elgesys internetinėje erdvėje

- Sužinoję apie patyčių ar kitokį smurtinį atvejį internetinėje erdvėje, panaudojus vaizdinę, garso ar rašytinę informaciją, praneškite Ryšių reguliavimo tarnybai pateikdami pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt.
- Jei grasinama ar persekiojama, kreipkitės į policiją bendruoju skubiosios pagalbos tarnybų numeriu 112.
- Išsiaiškinkite, kas skriaudžia, koku būdu, kiek mokinių įsitraukę, kiek laiko patyčios tęsiasi. Kuo daugiau turėsite informacijos apie situaciją, tuo aiškesnis bus veiksmų planas.
- Išsaugokite vykstančių elektroninių patyčių įrodymus. Geriausia turėti ir elektroninę, ir spausdintą įrodymų kopijas. Siekiant nustatyti skriaudėjo tapatybę, galima pasitelkti į pagalbą interneto teikėją ar mobiliojo ryšio operatorių, taip pat galima kreiptis į policiją.
- Praneškite visų įsitraukusių į patyčias vaikų tėvams (globėjams). Informuokite apie konkrečią situaciją (kas įvyko, kaip vaikai įsitraukė ir pan.). Svarbu, kad šie veiksmai nebūtų inicijuoti nukentėjusiam vaikui nežinant. Jeigu apie patyčias sužinote ne iš nukentėjusio vaiko ar jo tėvų (globėjų), galite patys pradėti kalbėtis su nuskriaustuoju ir siūlyti pagalbą.
- Suteikite emocinę ir/ar psichologinę pagalbą elektronines patyčias patyrusiam mokiniui. Pasiūlykite kreiptis pagalbos į mokykloje dirbantį psichologą, paskambinti emocinę paramą teikiančioms tarnyboms:
 - ✓ Vaikų liniją, telefonu 116 111;
 - ✓ Jaunimo liniją, telefonu 8 800 28888 ar elektroninėje svetainėje www.jaunimolinija.lt;

- ✓ **Pagalbos vaikams liniją, skambinti į Vaikų liniją nemokamu telefono numeriu 116 111 ir paprašyti, kad sujungtų su Pagalbos vaikams linija arba parašyti laišką el. paštu info@pagalbavaikams.lt.**
- **Pasikalbėkite su skriaudėjo tėvais (globėjais) ir paprašykite, kad stebėtų savo vaiko elgesį tiek namuose, tiek elektroninėje erdvėje, taikytų naudojimosi kompiuteriu ir kitomis informacinėmis priemonėmis apribojimus.**
- **Apsaugokite patyčias patiriantį vaiką nuo galimo skriaudėjų keršto. Kartu su nuskriaustuoju apgalvokite jo saugumo planą, t. y. kaip jis galėtų išvengti patyčių (pavyzdžiui, blokuoti siuntėjus, keisti privatumo nuostatas), kam turėtų nedelsdamas pranešti, jei patyčios pasikartos.**

Jei mokyklos darbuotojas patiria patyčias, smurtą

- **Jei mokyklos darbuotojas patiria patyčias ar kitokią smurtinį elgesį iš mokinių, kitų mokyklos darbuotojų, tėvų (globėjų), apie tai nedelsdamas praneša mokyklos direktoriui.**
 - **Mokyklos direktorius nedelsdamas imasi veiksmų išsiaiškinti įvykio priežastis, konkrečios situacijos aplinkybes, informuoja suinteresuotas puses.**
 - **Mokyklos direktorius, gavęs pranešimą, nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, praneša pedagoginei psichologinei tarnybai ir rekomenduoja besityčiojusiam/smurtavusiam ir patyčias/smurtą patyrusiam mokyklos darbuotojui kreiptis psichologinės pagalbos.**
 - **Numatomi konkretūs veiksmai ir priemonės, kad situacija nepasikartotų ir būtų užtikrintas darbuotojų saugumas.**
-

**Smurto, patyčių prevencijos, intervencijos, postvencijos ir stebėsenos vykdymo
Alytaus „Sakalėlio“ pradinėje mokykloje tvarkos aprašo
Priedas Nr. 5**

ALYTAUS „SAKALĖLIO“ PRADINĖS MOKYKLOS PRANEŠIMO APIE PATYČIAS FORMA

(Pranešimo data)

Bendrieji duomenys:

Kas pranešė apie patyčias:	
Kada įvyko patyčios (data, val.):	
Kur įvyko patyčios:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ Žodinės: pravardžiavimas, grasinimas, uįimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.; ☐ Fizinės: mokinio/ suaugusiojo užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, mušimas, spardymas, įspyrimas, kumštelėjimas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.); ☐ Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad mokinys/ suaugusysis yra nepageidaujamas ar atstumiamas, gandų skleidimas; ☐ Elektroninės: patyčios, vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, mokinio/ suaugusiojo asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.). ☐ Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojimas:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Mokinio/ asmens, patyrusio patyčias, vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Mokinio (-ių)/ asmens (-ų), kuris tyčiojosi, vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Mokinio (-ių)/ asmens (-ų), stebėjusio patyčias, vardas, pavardė, amžius, klasė:	

Išsami informacija apie įvykį ir planuojamus veiksmus:

--

(Užpildžiusio asmens vardas, pavardė)

(Parašas)

**Smurto, patyčių prevencijos, intervencijos, postvencijos ir stebėsenos vykdymo
Alytaus „Sakalėlio“ pradinėje mokykloje tvarkos aprašo
Priedas Nr. 6**

**ALYTAUS „SAKALĖLIO“ PRADINĖS MOKYKLOS
PATYČIŲ IR SMURTO ATVEJŲ REGISTRACIJOS ŽURNALAS**

[illegible]

PSICHOLOGO VEIKSMŲ PLANAS DĖL MOKINIŲ ELGESIO PROBLEMŲ

1. Pastebėjus mokinio elgesio problemas, pirmiausia vykdomas pokalbis su klasės, dalyko ar kt. mokytoju.
 2. Mokinio tėvų (globėjų) sutikimo stebėti mokinį gavimas.
 3. Mokinio stebėjimas pamokose, per pertraukas ir kitose veiklose, siekiant įvertinti netinkamo elgesio pobūdį, pasireiškimo kontekstą, galimas priežastis.
 4. Pokalbis su tėvais (globėjais) apie mokinio probleminių elgesį.
 5. Rekomendacijų tėvams (globėjams) ir mokytojams rengimas, pateikimas ir aptarimas.
 6. Esant poreikiui, mokinio ir/ar tėvų (globėjų) konsultavimas.
 7. Periodiškas rekomendacijų poveikio aptarimas. Esant poreikiui, rekomendacijų koregavimas.
-

